

Struktura i udział kosztów czynników zewnętrznych w gospodarstwach rolnych Polski FADN.

Pojęcia stosowane w Polskim FADN wynikają z ogólnych zasad rachunkowości oraz specyficznych rozwiązań stosowanych w ramach FADN. Zgodnie z metodyką obowiązującą w Polskim FADN, koszty czynników zewnętrznych to koszty zaangażowania obcych czynników produkcji w działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego i do nich zaliczamy:

- ✓ koszty pracy najemnej,
- ✓ koszty czynszów i dzierżaw,
- ✓ koszty odsetek

Głównymi czynnikami kształtującymi koszt nakładu pracy najemnej w gospodarstwach rolnych prowadzących książki rachunkowe Polskiego FADN, są:

- wielkość ekonomiczna,
- wielkość obszarowa,
- lokalizacja gospodarstwa.

Niezależnie od roku, nakłady pracy najemnej w większym stopniu związane są z wielkością ekonomiczną niż z wielkością obszarową gospodarstwa rolnego.

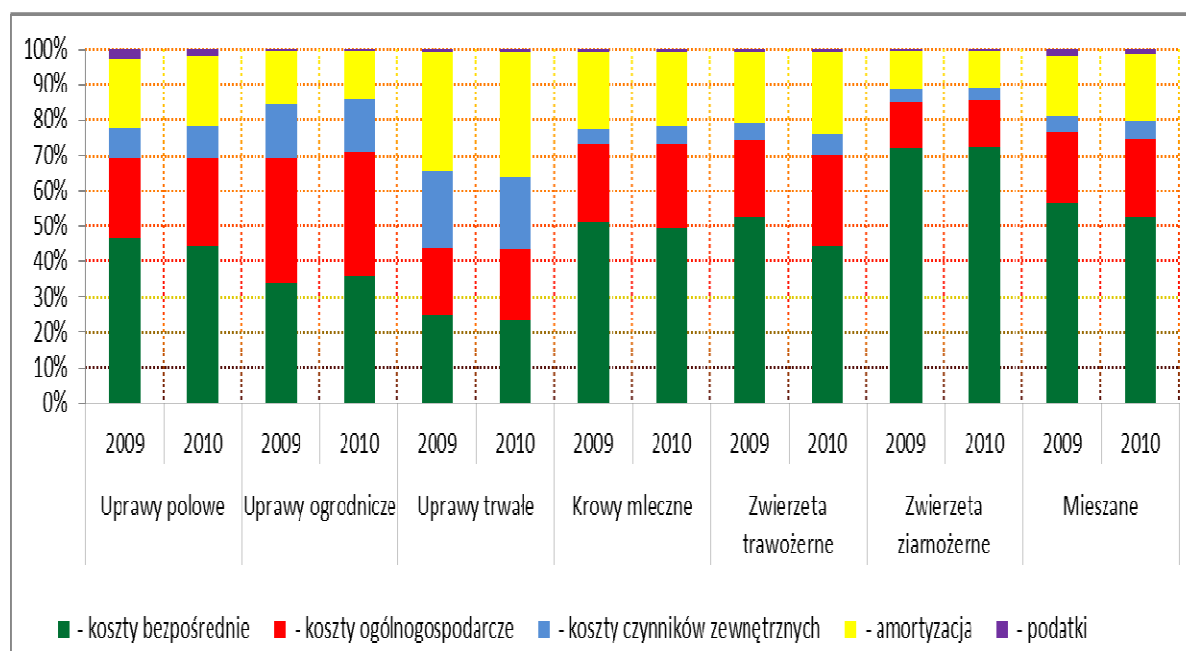
Do czynników istotnie różnicujących wysokość czynszu dzierżawnego na jednostkę powierzchni użytków rolnych należą:

- jakość gleb,
- powierzchnia dodzierżawianych użytków rolnych,
- okręg podatkowy,
- wielkość ekonomiczna gospodarstwa,
- nastawienie produkcyjne.

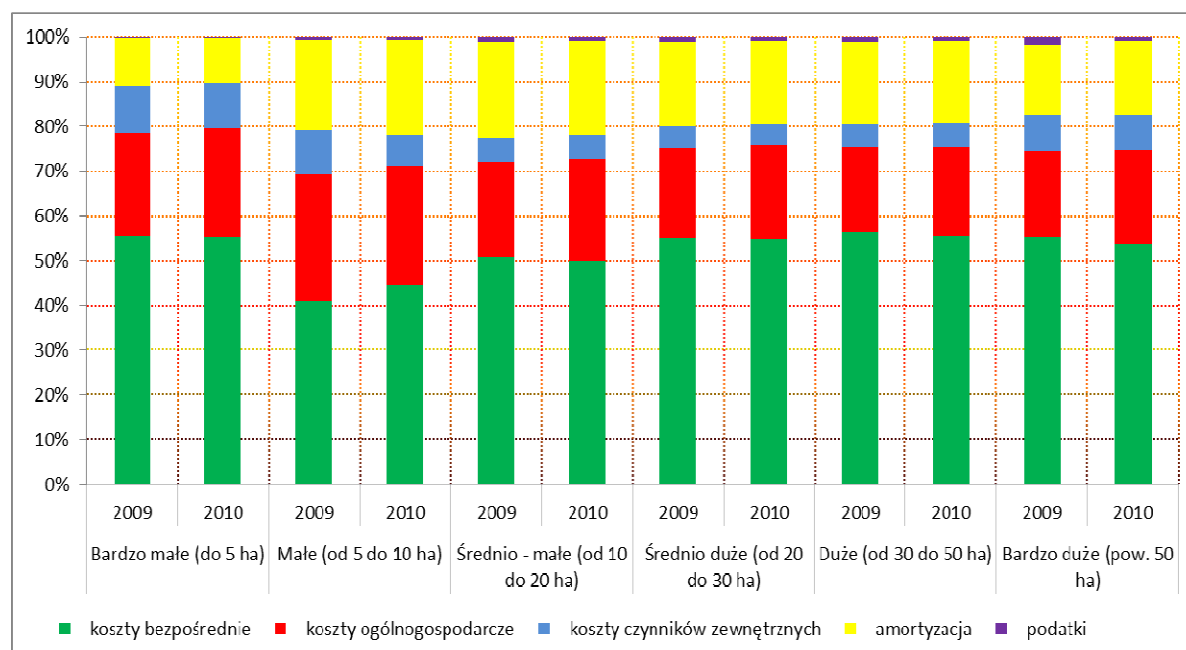
Wysokość czynszu dzierżawnego w największym stopniu związana jest z jakością gleb. Analiza statystyczna wykazała, że wielkość ekonomiczna i obszarowa gospodarstwa rolnego jest również silnie związana z powierzchnią dodzierżawianych użytków rolnych.

Przedstawione w tym artykule wyniki zawierają wartości średnie ważone dla grup gospodarstw rolnych w systemie Polski FADN wyłanianych według typów rolniczych i według powierzchni użytków rolnych.

Wykres 1 – Struktura kosztów ogółem według typów rolniczych w latach 2009 - 2010

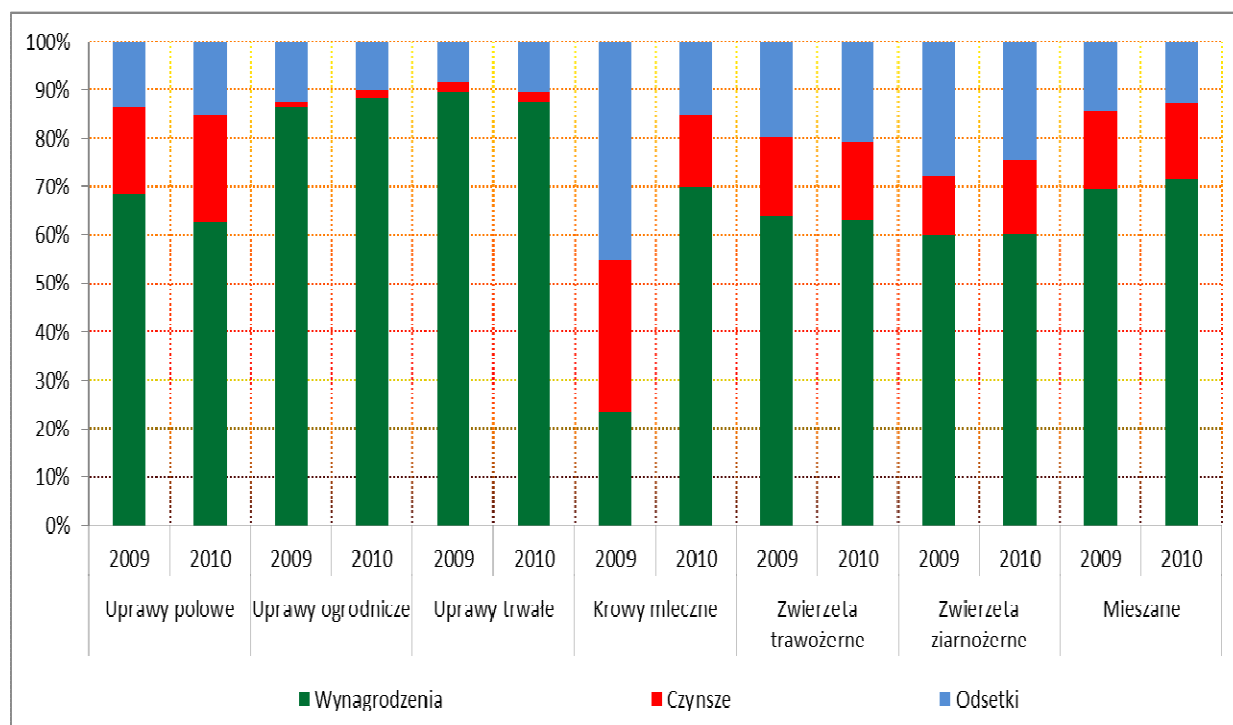

Wykres 2 – Struktura kosztów ogółem według wielkości powierzchni użytków rolnych w latach 2009 – 2010

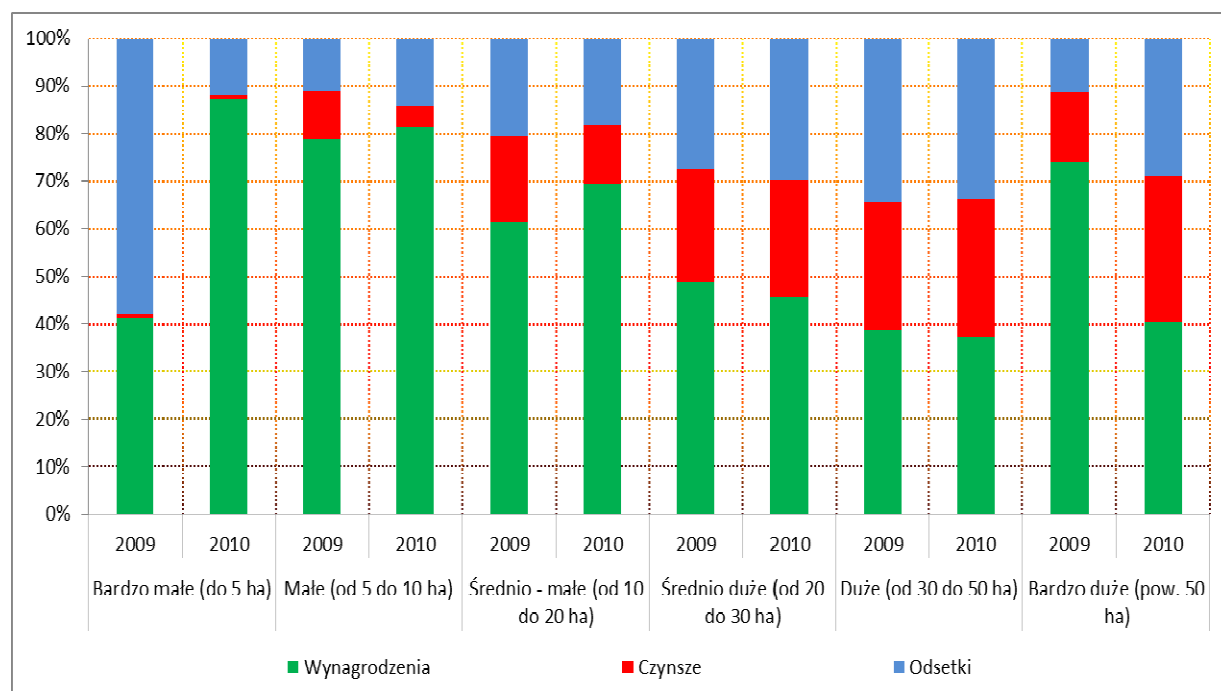

Najwyższym udziałem kosztów czynników zewnętrznych charakteryzowały się gospodarstwa specjalizujące się w uprawach trwałych – (29 – 27%) i ogrodniczych – 23% oraz w grupie gospodarstw „Bardzo małe do 5 ha” – (24 – 23%). Również wysoki udział kosztów czynników zewnętrznych, w których dominowały koszty pracy obcej, występował w gospodarstwach ogrodniczych.

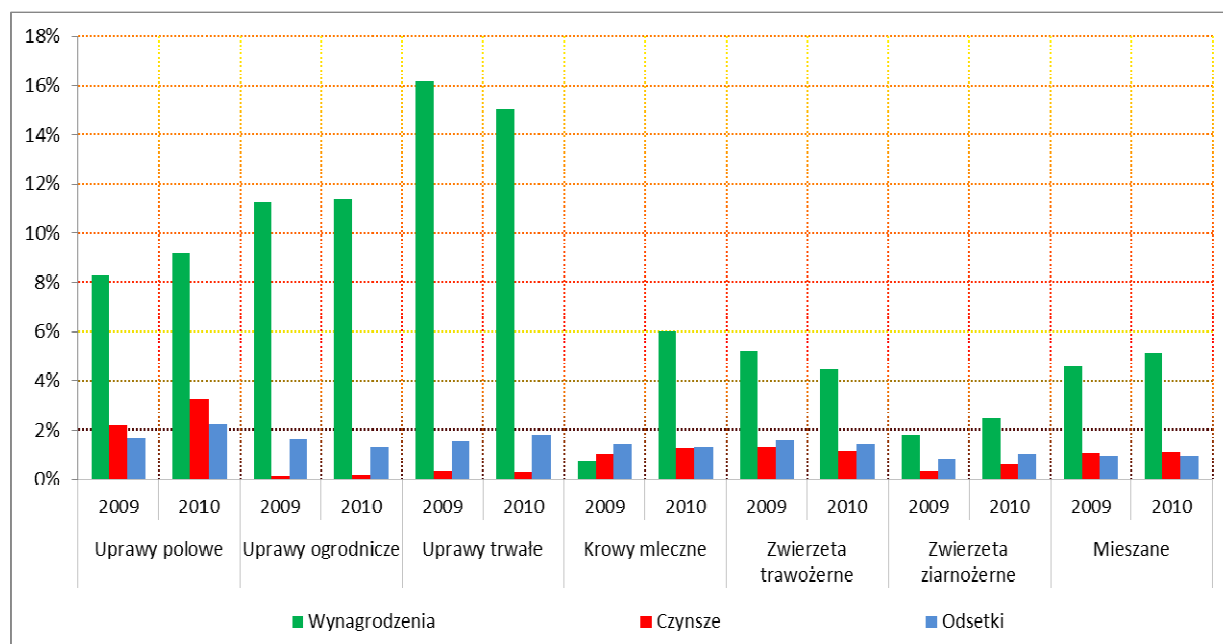
Wykres 3 – Struktura kosztów czynników zewnętrznych według typów rolniczych w latach 2009 - 2010

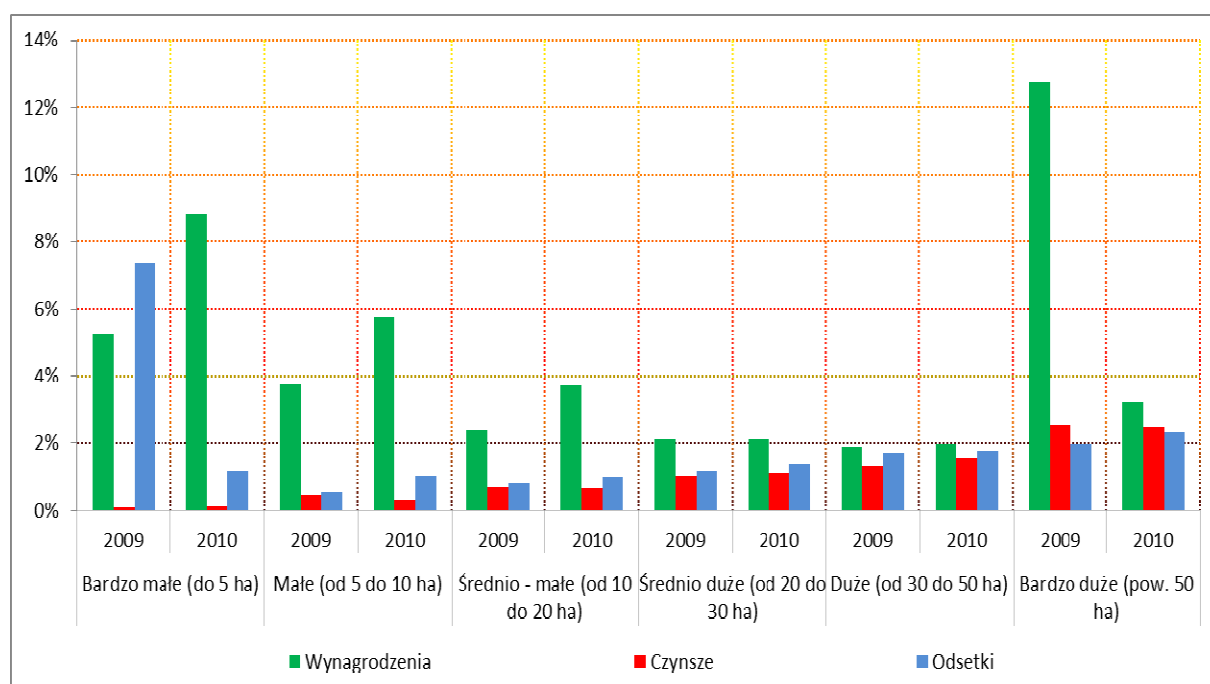
Wykres 4 – Struktura kosztów czynników zewnętrznych według wielkości powierzchni użytków rolnych w latach 2009 – 2010

Wykres 5 – Udział kosztów czynników zewnętrznych w kosztach ogółem według typów rolniczych w latach 2009 - 2010

Wykres 6 – Udział kosztów czynników zewnętrznych w kosztach ogółem według wielkości powierzchni użytków rolnych w latach 2009 – 2010

Największy udział w kosztach czynników zewnętrznych stanowi wynagrodzenie za pracę najemną prawie we wszystkich gospodarstwach rolnych, a zwłaszcza w gospodarstwach z uprawami trwałymi (produkcja sadownicza) – 87 – 89%, w gospodarstwach mniejszych

(pomijając rok 2009 w gospodarstwach do 5 ha gdzie przewyższyły odsetki od kredytów) od 1 do 10 ha użytków rolnych – 78 – 87% , gdzie w tej grupie są też gospodarstwa z produkcją sadowniczą, uprawy w szklarniach, tunelach foliowych, gospodarstwa drobiarskie. Również procentowy udział kosztów odsetek od zaciągniętych kredytów jest znacznie większy od pozostałych gospodarstw w gospodarstwach „Zwierzęta ziarnożerne” – 28 – 25% oraz w roku 2009 w gospodarstwach do 5 ha i z produkcją mleka – 58 – 45%. Jest to głównie związane z zaciągniętymi kredytami preferencyjnymi ARiMR.

Wraz ze wzrostem dodzierżawianej powierzchni użytków rolnych maleje kwota płaconego czynszu w przeliczeniu na 1 ha. Zwracają jednak uwagę szczególnie wysokie i zróżnicowane w poszczególnych latach kwoty czynszu dzierżawnego płaconego przez gospodarstwa rolne dodzierżawiające powierzchnie nieprzekraczające 1 ha użytków rolnych. W pozostałych gospodarstwach wartości te są bardziej wyrównane.

Zbigniew Błaszczuk

Główny specjalista ds. ekonomiki

WODR w Poznaniu

Literatura :

- Lech Goraj, Stanisław Mańko – „Rachunkowość i analiza ekonomiczna w indywidualnym gospodarstwie rolnym”
- Wyniki standardowe uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN w latach 2009 - 2010 – IERiGŻ –PIB Warszawa.

